

Toelichting bij de toekenning van de

Pesten, dat kan niet!-prijs 2023

Gie Deboutte

Voorzitter jury **Pesten, dat kan niet!-prijs**

VLAAMS NETWERK

**KIES KLEUR
tegen PESTEN**

met de steun van

Vlaanderen
verbeelding werkt

De Pesten, dat kan niet!-wedstrijd voor scholen

De Pesten, dat kan niet!-wedstrijd werd in 2000 voor het eerst georganiseerd. De wedstrijd kwam tot stand onder impuls van een privésponsor. Die voorziet nog altijd in de geldprijs die de winnende scholen ontvangen.

De wedstrijd is er op gericht om scholen van het basis- en secundair onderwijs die blijf geven van goede praktijk op het vlak van pestpreventie en pestaanpak erkenning te geven. Dat gebeurt op basis van een lijvig wedstrijdossier (uitgebreide vragenlijst die scholen moeten invullen en stofferen met hun praktijkverhaal) en een korte presentatie t.a.v. de wedstrijdjury. Via deze twee wegen informeert de jury zich over de schoolpraktijk van de deelnemende scholen en komt ze tot een oordeel.

Het staat elke school vrij om deel te nemen. Elk tijdig ingediend dossier wordt beoordeeld. In een eerste fase worden alle schooldossiers tegen het licht gehouden. De 12 sterkste dossiers worden vervolgens voorgelegd aan een panel van juryleden¹. Op basis van de ingediende dossiers en de presentaties (deze keer gebeurde dit via videoverhalen of een online presentatie) wordt door de jury de ultieme selectie gemaakt van alle winnende scholen. De jury bestaat uit wetenschappelijke experts en ledenorganisaties van het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten die hoofdzakelijk of onder meer in het onderwijsveld actief zijn.

Een school krijgt de hoofdprijs toegewezen ('gouden winnaar'). De negen andere scholen worden als 'zilveren winnaars' beschouwd. De winnaar van de hoofdprijs ontvangt een certificaat, €2500,00 en een prijzenpakket. De andere winnaars ontvangen eveneens een certificaat, een cheque t.w.v. €500,00 en een zelfde prijzenpakket.

Met het toekennen van deze prijzen wordt erkenning gegeven aan de inspanningen die door de scholen werd geleverd. Door deze goede praktijkvoorbeelden onder de aandacht te brengen kunnen andere scholen inspiratie opdoen en worden ze aangemoedigd om ook zelf een dossier in te dienen.

De criteria op basis waarvan de scholen worden beoordeeld, zijn verwerkt in het deelnemingsdossier. Ze steunen op wetenschappelijk onderzoek ('wat werkt bij het voorkomen en aanpakken van pesten?'), sluiten aan bij het principe van 'wenselijke preventie' en wijzen de scholen de weg naar het verder versterken van hun praktijk.

¹ Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een geijkte evaluatiefiche die afgestemd is op de kenmerken van een integrale schoolaanpak (whole school approach), zoals aanbevolen door diverse reviewstudies.

De jurering

De jurering van de Pesten, dat kan niet!-wedstrijd ligt in handen van een jury die thuis is in het thema. De jury telt vertegenwoordigers uit de academische wereld, vertegenwoordigers van ouders alsook van vormingsorganisaties of andere instanties die zich inlaten met pesten en cyberpesten bij kinderen en jongeren. De jury wordt voorgezeten en gemodereerd door de voorzitter van het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten.

De voorzitter geeft echter zelf geen scores. Hij modereert het gesprek en de finale beoordeling van alle dossiers. Enkel in geval van een ex aeqo geeft het oordeel van de voorzitter de doorslag.

De beoordeling van elk dossier steunt in belangrijke mate op het nagelezen dossier maar wordt in de laatste fase (selectie van de 10 winnende scholen uit een groep van 12 kandidaat-dossiers) aangevuld door een live of online presentatie vanwege elke school. Het staat scholen vrij om leerlingen en ouders te betrekken bij de presentatie van hun dossier.

Toelichting bij dossiers van de laureaten van de Pesten, dat kan niet!-prijs

Hierbij het overzicht van de winnende scholen. Bij elke school wordt kort beschreven welke punten de jury in het bijzonder op prijs heeft gesteld.

Het dossier dat de scholen moeten invullen verplicht hen om te verduidelijken hoe hun schoolbeleid (theorie en praktijk) er uit ziet, hoe breed en diepgaand het is uitgewerkt, in welke mate er wordt afgestemd op en samengewerkt met alle schoolbetrokkenen en hoe professioneel het team of de stuurgroep te werk gaat. De preventiepiramide van Johan Deklerck geldt hierbij als een belangrijk referentiepunt.

Scholen krijgen zeker de kans om de uniciteit van en alle creatieve elementen binnen hun praktijk in beeld te brengen. Het is vooral de bedoeling zicht te krijgen op wat zich feitelijk afspeelt binnen de school en in hoeverre het antipestbeleid deel uitmaakt van het DNA van de school.

Scholen die hun aanpak met alle betrokkenen vorm geven, uitwerken, evalueren en bijsturen hebben een streepje voor op scholen die dat niet doen. Eenmalige initiatieven kunnen mooi en succesvol zijn, toch zal de jury vooral kijken naar wat structureel deel uitmaakt van de schoolwerking.

ZILVEREN WINNAAR

Vrije Basisschool OLV, Kruibeke

STERKE EN OPMERKELIJKE PUNTEN IN DE PESTAANPAK VAN DE SCHOOL

Het pestactieplan van de school kwam er **op initiatief van het team**. De coronaperiode maakte een heropfrissing noodzakelijk (afname sociaal gedrag leerlingen).

De jury waardeert sterk dat de school 'doordrongen' is van de visie die ze hanteert: de vele praktijkvertalingen maken dit duidelijk.

Een **kerngroep** neemt het project in handen (incl. pedagogisch adviseur). De school houdt rekening met de draagkracht van de leerkrachten en maakt oordeelkundige keuzes.

De school beschikt over een visietekst waarin ook aandacht is voor cyberpesten.

Klemtoon op 'verbinding' en het tot stand brengen/herstellen van goede relaties ('De Draad').

Focuspunten van het schoolbeleid:

- Veilig klas- en schoolklimaat;
- Versterking team, ook op vlak van inzicht in pesten en cyberpesten;
- Verbindend communiceren;
- Snelle en effectieve aanpak van incidenten (met stappenplan dat iedereen kent en hanteert).

Alle partijen worden betrokken: leerkrachten, leerlingen en ouders. Ouders worden betrokken en steken mee de handen uit de mouwen (kinderfuif, verwennerij lkn, verfraaiing speelplaats, aankoop spel materiaal en boeken).

Om haar doelen te realiseren zet de school in op:

- Een teamgerichte aanpak en sterke teamondersteuning door de 'zorgploeg' van de school;
- Het curriculum: oog voor persoonlijke ontwikkeling van de leerlingen (sociaal-emotionele vaardigheden; persoonlijkheidsgroei);
- Het versterken van het groepsgevoel op school (via school-brede activiteiten);
- Kind- en oudercontacten (persoonlijke band versterken);
- Adequate opvolging van meldingen;
- Sterke ondersteuning door zoco, zorgploeg, pedagogisch adviseur en externen;
- 2-jaarlijkse evaluaties.

Zorgaanpak school gekenmerkt door positieve, 'growth mindset'-benadering: breed kijken, hefboven zoeken en benutten, draad tussen leerkracht(en) en leerling(en) versterken waar het kan, ... en samenwerking met ouders nastreven.

De schoolbrede aanpak is terug te vinden in het rijk aanbod van initiatieven dat door de school wordt ontwikkeld:

(a) Leefklimaatbevorderende initiatieven

- **Verrijkte speelplaats (m.m.v. ouders)**
- **Bewegingsleerkrachten als gangmakers op de speelplaats**
- **Kleuterbuddy's** (4de lj)
- **Peters en meters** (5de lj)
- Groepsgevoel versterken via jaarthema, move tegen pesten, jarigen vieren (1x/maand), acties en goede doelen steunen
- Oog voor kwetsbare gezinnen en kinderen
- **Gouden Weken (klasniveau)**
- Rustig plekje in de klas

- **Funteam** zorgt voor goede sfeer en verbondenheid in het schoolteam
- **Ouders mogen kleuters tot op speelplaats of in de klas brengen**
- **Aangepaste communicatie voor anderstalige ouders**

(b) Preventie-initiatieven

- **'Witte Raven'-werkgroep** bewaakt zorg voor en optimale integratie van kansarme kinderen in het schoolgebeuren
- **Duidelijke regels en afspraken (school, speelplaats en klas)**
- **Actief toezicht**
- Aandacht voor **goed klasmanagement**
- **Leerlingen initiëren in verbindende communicatie en conflicthantering (ruzies oplossen – cirkelen). Ook de leerkrachten beoefenen zelf wat ze de leerlingen aanleren.**
- **Peter- en meters** (leerlingen 5de leerjaar = 58!)
- **Speelhuisje** (o.l.v. leerlingen 5de leerjaar)
- **Leerlingen 4de leerjaar = kleuterbuddy's** (afwisselend)
- Team heeft sterk ingezet op eenduidige kijk op zorg (3-jarig traject i.s.m. met BuLO-school), klasmanagement, kansarmoede, .. i.s.m. externen
- **Individuele 'kindcontacten'**
- Dossieroverdracht
- Meedoen met **#eenjaarlantegenpesten** + affiches
- Kleuters werken rond gevoelens
- Lessen mediagebruik en mediawijsheid (veilig internetgebruik) (4de > 6de leerjaar)
- **Fluohesje toezichters**

(c) Meldmogelijkheden

- Via ouders (worden hiertoe opgeroepen) => website school verduidelijkt bij wie ze mogen aankloppen
- Signaalherkenning door leerkrachten (!) en brede beeldvorming leerlingen (thuis, ontwikkeling leerlingen)
- Leerkrachten worden op de hoogte gesteld van meldingen (teamniv.)
- Brievenbusje in elke klas

(d) Indicatieve acties /probleemaanpak

Basis = oplossings- en herstelgerichte aanpak d.m.v. consequent hanteren van verbindende communicatie

- Time-out
- 'BOM-model' (inzicht krijgen in effect eigen gedrag op anderen + omgekeerd)
- No Blame-aanpak
- Ouders slachtoffers worden altijd gecontacteerd; ouders pestende kinderen bij oudercontact dat later volgt
- Kids' Skills (inzicht in eigen gedrag)
- **Herstelgericht Werken en Verbindende Communicatie** (i.s.m. Maria Beerten)
- Helpende gedachten

VRAGEN, AANDACHTSPUNTEN EN ADVIEZEN VANWEGE DE JURY

De jury kreeg graag iets meer uitleg over 'De Draad' (visie en toepassing in de praktijk).

Hoewel de school al inzet op het thema pesten en cyberpesten, steunen we het voornemen om het inzicht in de onderliggende dynamiek (individueel en klasniveau) nog wat sterker te belichten (voor zowel leerkrachten als leerlingen).

De school zelf vermeldt verbindend communiceren blijvende oefening vraagt: de jury moedigt het team aan om hier blijvend op in te zetten.

Om cyberpestproblemen snel en adequaat te pakken te krijgen, zoekt de school best samenwerking met de leerlingen en de ouders: inspelend op de problemen die zich voordoen, zoekt men best samen uit wat de beste manieren zijn om problemen te voorkomen of snel in beeld te krijgen.